

دانشگاه صنعتی امیرکبیر

معاونت پژوهش و فناوری

به نام خدا

مشور اخلاق پژوهش

بایاری از خداوند سبحان و اعتماد به این که عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظریه اهمیت جایگاه دانشگاه در اعتدای فرهنگ و تمدن بشری، مادیان و انبویان و اعضاء هیات علمی و احدی دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تعهد می کنیم:

- ۱- اصل برانست: التزام به برانست جویی از هر گونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به مثابه های غیر علمی می آلائند.
- ۲- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هر گونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجهیزات و منابع در اختیار.
- ۳- اصل ترویج: تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج تحقیقات و انتقال آن به همکاران علمی و دانشجویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۴- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تقد و خودداری از هر گونه حرمت شکنی.
- ۵- اصل رعایت حقوق: التزام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهشگران (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.
- ۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کشور و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.
- ۷- اصل حقیقت جویی: تلاش در راستای پی جویی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هر گونه پنهان سازی حقیقت.
- ۸- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه همکاران پژوهش.
- ۹- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده ادبیات و علوم انسانی – گروه فقه و حقوق مبانی اسلامی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: الهیات و معارف اسلامی – فقه و حقوق مبانی اسلامی

عنوان:

سقط درمانی و احکام فقهی و حقوقی آن

استاد راهنما:

دکتر زهرا فهرستی

استاد مشاور:

دکتر امرالله نیکومنش

پژوهشگر:

معصومه قدسی

زمستان ۱۳۸۵

تقدیم به:

پدرم که عالمانه به من آموخت تا چگونه در عرصه زندگی، ایستادگی را تجربه نمایم.

مادرم، دریای بی کران عشق و فداکاری که وجودش برایم همه مهر بوده و وجودم برایش همه رنج.

به مهربان، همسر

که مشوق و راهنمای من بوده، زندگی ام را صفا و حرکت را نوا بخشد

مشکر و قدردانی:

با قدردانی از سرکار خانم دکتر زهرا نهرستی به پاس آموختن آنچه نمی دانستم و باور آنچه می دانستم.

همچنین با سپاس و تشکر فراوان از جناب آقای دکتر امرامه نیکونش که با من در طول آماده سازی این پایان

نامه کمال همکاری و راهنمایی را مبذول داشتند و من را از نظرات گرانتقدار خود بهره مند ساختند.

و کمال تشکر از پدر و مادر و همسر عزیزم که من را یاری کردند تا از کوله بار نداشته ها، توشه ای از داشته ها بسازم.

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب معصومه قدسی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۸۳۰۰۳۳۸۹ در رشته فقه و حقوق مبانی اسلامی که در تاریخ ۸۵/۱۱/۳۰ از پایان نامه خود تحت عنوان: سقط درمانی و احکام فقهی و حقوقی آن با کسب نمره ۱۹/۲۵ و درجه عالی دفاع نموده‌ام بدینوسیله متعهد می‌شوم:

- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده‌ام، مطابق ضوابط و رویه‌های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده‌ام.
- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی‌ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی: معصومه قدسی

تاریخ و امضاء

بسمه تعالی

در تاریخ: ۱۳۸۵/۱۱/۳۰

دانشجوی کارشناسی ارشد خانم **معصومه قدسی** از پایان نامه خود دفاع نموده و با نمره

۱۹/۲۵ بحروف **نوزده و بیست و پنج صدم** و با **درجه عالی** مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما:

بسمه تعالی

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)

نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی	کد واحد: ۱۰۱	کد شناسایی پایان نامه: ۱۰۱۲۰۴۰۷۸۴۲۰۰۱
عنوان پایان نامه: سقط درمانی و احکام فقهی، حقوقی آن		
نام و نام خانوادگی دانشجو: معصومه قدسی	تاریخ شروع پایان نامه: ۱۳۸۴/۱۱/۱۵	تاریخ اتمام پایان نامه: ۱۳۸۵/۱۱/۳۰
شماره دانشجویی: ۸۳۰۰۳۳۸۹	رشته تحصیلی: فقه و حقوق مبانی اسلامی	
استاد راهنما: دکتر زهرا فهرستی	استاد مشاور: دکتر امراالله نیکومنش	
<p>چکیده پایان نامه (شامل خلاصه، اهداف، روش های اجرا و نتایج به دست آمده):</p> <p>۱. هدف پژوهش (حداکثر دو خط): هدف عمده این رساله آن است که نظر اسلام و فقه شیعه را در رابطه با حرمت یا جواز سقط جنین درمانی جستجو کرده و به بررسی فقهی ادله جواز و عدم جواز آن در موارد مختلفی مانند خطر جانی مادر، تهدید سلامت مادر و جنین ناقص الخلقه، همچنین در شبیه سازی درمانی، کاهش جنین در حاملگی های چندقلویی و خطر سلامتی روحی مادر بپردازد.</p> <p>۲. روش نمونه گیری (حداکثر دو خط): -</p> <p>۳. روش پژوهش (حداکثر دو خط): -</p> <p>۴. ابزار اندازه گیری (حداکثر دو خط): -</p> <p>۵. طرح پژوهش (حداکثر دو خط): در این رساله فصل اول به ضرورت و اهداف سقط درمانی، تعریف واژگان تاریخیچه و ابعاد و انواع سقط جنین اختصاص یافته است. در فصل دوم سقط درمانی از نظر علمی و پزشکی مورد بررسی قرار گرفته و قانون و اندیکاسیون های مادری و جنین سقط درمانی ذکر شده است. در فصل سوم به بررسی مسئله حقوقی سقط درمانی، قانون آن و بحث مجازات و دیه در سقط درمانی پرداخته شده است و در فصل چهارم به ادله حرمت سقط جنین و ادله جواز یا عدم جواز سقط درمانی و مسائل مرتبط با آن پرداخته شده است. فصل پنجم نیز به نتیجه گیری و راهکارها اختصاص دارد.</p> <p>۶. نتیجه کلی (حداکثر سه خط): با توجه به اینکه سقط درمانی، از مسائل مستحدثه می باشد، هنوز اجماعی در رابطه با آن نبوده و نظرات بسیار متفاوت می باشد اما با توجه به بررسی که در مورد دلایل جواز یا عدم جواز سقط درمانی انجام شد و بررسی فناوی فقهاء، اکثریت فقهاء، سقط درمانی در مواقع خطر جانی برای مادر را در قبل از ولوج روح جایز دانسته اند، اما بعد از ولوج روح چنین اجازه ای را نداده اند. در رابطه با تهدید سلامت مادر، اکثر فقهاء سقط قبل از ولوج روح را جایز دانسته ولی بعد از ولوج روح جایز دانسته ولی بعد از ولوج روح چنین اجازه ای را نداده اند. در رابطه با تهدید سلامت مادر، اکثر فقهاء سقط قبل از ولوج روح را اجازه داده اند. برخی چنین اجازه ای را نمی دهد. در رابطه با کاهش جنین در حاملگی های چندقلویی و شبیه سازی درمانی که مسئله بسیار جدیدی است نظرات متفاوت بوده، برخی قائل به جواز و برخی قائل به عدم جواز هستند.</p>		

مناسب است

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه _____ تاریخ و امضاء:

مناسب نیست

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده
۲	مقدمه
۳	فصل اول: کلیات
۴	۱-۱ بیان مسئله
۴	۲-۱ اهمیت تحقیق
۵	۳-۱ ضرورت بحث
۵	۴-۱ سؤال مورد تحقیق
۶	۵-۱ پیشینه تحقیق
۷	۶-۱ محدودیت‌ها
۸	۷-۱ تعریف واژگان
۸	۱-۷-۱ معنای لغوی سقط
۱۰	۲-۷-۱ تعریف جنین
۱۲	۳-۷-۱ تعریف حمل
۱۲	۴-۷-۱ معنای اصطلاحی سقط جنین
۱۲	۱-۴-۷-۱ سقط جنین در اصطلاح پزشکی
۱۴	۲-۴-۷-۱ تعریف پزشکی قانونی از سقط جنین
۱۴	۳-۴-۷-۱ سقط جنین در اصطلاح حقوقدانان
۱۶	۴-۴-۷-۱ سقط جنین در اصلاح فقها
۱۸	۵-۴-۷-۱ سقط جنین و سقط حمل
۲۰	۶-۴-۷-۱ تعریف سقط درمانی
۲۲	۵-۷-۱ تاریخچه سقط جنین و سقط درمانی
۲۳	۱-۵-۷-۱ سقط جنین قبل از ظهور اسلام
۲۳	۱-۱-۵-۷-۱ در دوران جاهلیت

۲۳ ۲-۱-۵-۷-۱ در دوران باستان
۲۴ ۲-۵-۷-۱ سقط جنین در ادیان مختلف
۲۴ ۱-۲-۵-۷-۱ زرتشت
۲۵ ۲-۲-۵-۷-۱ یهود
۲۷ ۳-۲-۵-۷-۱ مسیحیت
۲۸ ۳-۵-۷-۱ تحولات قانونی سقط جنین در جوامع مختلف
۳۰ ۴-۵-۷-۱ سقط جنین در دنیای امروز
۳۲ ۶-۷-۱ سقط جنین در اسلام
۳۳ ۷-۷-۱ ابعاد مختلف سقط جنین
۳۶ ۸-۷-۱ عوامل و انگیزه های فردی و اجتماعی موثر در سقط جنین
۳۶ ۱-۸-۷-۱ عوامل فردی
۳۶ ۱-۱-۸-۷-۱ جنسیت
۳۶ ۲-۱-۸-۷-۱ سن مادر
۳۷ ۳-۱-۸-۷-۱ سن جنین (سن حاملگی)
۳۷ ۴-۱-۸-۷-۱ بیماریهای جسمی و روانی مادر
۳۸ ۵-۱-۸-۷-۱ بیماریها و اختلالات کروزومی جنین
۳۸ ۲-۵-۸-۱ انگیزه ها و عوامل اجتماعی موثر در سقط جنین
۳۸ ۱-۲-۵-۸-۱ مشکلات اقتصادی
۳۹ ۲-۲-۵-۸-۱ مدنیت و شهر نشینی
۳۹ ۳-۲-۵-۸-۱ اشتغال زنان در خارج از منزل
۴۰ ۴-۲-۵-۸-۱ عامل سیاسی (توجه حکومت ها به کنترل جمعیت و ابعاد خانواده)
۴۱ ۵-۲-۵-۸-۱ فحشاء و روابط نامشروع
۴۱ ۶-۲-۵-۸-۱ حاملگی های ناخواسته
۴۱ ۶-۹-۱ انواع سقط جنین
۴۵ فصل دوم: پزشکی
۴۶ ۱-۲ سقط جنین و سقط درمانی از نظر پزشکی

۴۷	۲-۲ مراحل تشکیل و تکامل جنین
۵۲	۳-۲ دستورالعمل موارد ضروری سقط درمانی در بیماری های مادر
۵۴	۴-۲ اندیکاسیون های سقط درمانی در جمهوری اسلامی ایران
۵۵	۵-۲ اندیکاسیون های سقط جنین قانونی (درمانی)
۵۷	۷-۲ بیماری های مجوز سقط درمانی
۶۷	فصل سوم: حقوقی
۶۸	۱-۳ مقدمه
۷۰	۲-۳ بررسی جرم سقط جنین از دیدگاه حقوق جزا
۷۰	۱-۲-۳ رکن یا عنصر قانونی
۷۰	۲-۲-۳ رکن یا عنصر مادی
۷۰	۳-۲-۳ رکن یا عنصر معنوی یا روانی
۷۰	۴-۲-۳ انواع و اقسام سقط جنین با توجه به عنصر معنوی، یعنی قصد و انگیزه مرتکب
۷۱	۱-۲-۳ سقط جنین عمدی
۷۱	۲-۲-۳ سقط جنین شبه عمد
۷۱	۳-۲-۳ سقط جنین خطای محض
۷۱	۴-۲-۳ بررسی عناصر و ارکان جرم سقط جنین عمدی
۷۱	۱-۲-۳ رکن قانونی سقط جنین عمدی
۷۱	۱-۲-۳ سقط جنین عمدی توسط مادر
۷۲	۲-۲-۳ سقط جنین عمدی توسط غیر متخصص
۷۲	۳-۲-۳ عذر قانونی
۷۷	۴-۲-۳ سقط جنین عمدی توسط متخصص
۸۱	۲-۲-۳ رکن مادی سقط جنین عمدی
۸۱	۱-۲-۳-۲-۳ آبستنی زن و وجود جنین زنده
۸۲	۲-۲-۳-۲-۳ انجام فعل یا عمل مادی توسط مرتکب
۸۳	۳-۲-۳-۲-۳ استفاده از روشهایی که منجر به سقط جنین گردد
۸۳	۴-۲-۳-۲-۳ وجود رابطه سببیت بین عمل مرتکب و جنین سقط شده

- ۳-۲-۴-۳ رکن معنوی سقط جنین عمدی ۸۳
- ۳-۲-۴-۱ سوء نیت عام ۸۳
- ۳-۲-۴-۲ سوء نیت خاص ۸۳
- ۳-۲-۵ قانون سقط درمانی ۸۵
- فصل چهارم: فقهی** ۸۷
- ۴-۱-۱ مراحل رشد جنین در قرآن ۸۸
- ۴-۲-۱ ولوج روح ۹۳
- ۴-۳-۱ راه های اثبات ولوج روح ۹۶
- ۴-۴-۱ ادله عامه بر حرمت سقط جنین ۱۰۱
- ۴-۴-۱ آیات و روایاتی که قتل نفس را حرام شمرده اند ۱۰۱
- ۴-۴-۲ آیاتی که از قتل اولاد و به عنوان پدیده ای شوم یاد می کند: ۱۰۲
- ۴-۴-۳ آیاتی که از قتل اولاد به جهت ترس از فقر و ناداری نهی می کند ۱۰۲
- ۴-۵-۱ ادله خاصه حرمت سقط جنین ۱۰۳
- ۴-۵-۱ وجوب دیه ۱۰۳
- ۴-۵-۲ ممنوع بودن مادر از گرفتن دیه ۱۰۴
- ۴-۵-۳ روایاتی که بر وجوب تأخیر سنگ سار زن زناکار دلالت دارد ۱۰۵
- ۴-۵-۴ روایاتی که مادر را در سقط فرزند خود قاتل معرفی کرده و وی را ملزم به پرداخت دیه می کند ۱۰۶
- ۴-۶-۱ ادله خاصه به حرمت سقط (نظریه قدما) ۱۰۸
- ۴-۷-۱ نظریه شیخ طوسی درباره سقط جنین ۱۰۹
- ۴-۸-۱ نظر صاحب جواهر و عروه الوثقی در مورد سقط درمانی ۱۱۰
- ۴-۱۰-۱ انواع سقط جنین از دیدگاه شیعه ۱۱۲
- ۴-۱۰-۱ سقط جنین، به منظور درمان (سقط درمانی) ۱۱۳
- ۴-۱۰-۱-۱ سقط جنین در جایی که جان مادر یا سلامت وی در معرض خطر قرارگیرد ۱۱۳
- ۴-۱۰-۱-۲ سقط جنین پیش از دمیده شدن روح ۱۱۳
- ۴-۱۰-۱-۳ خطر جانی مادر ۱۱۳
- ۴-۱۰-۲ دلایل جواز سقط پیش از ولوج روح ۱۱۴

- ۱۱۴ ۴-۱۰-۲-۱ تراحم و ترجیح اهم (جان مادر) بر مهم.
- ۱۱۵ ۴-۱۰-۲-۲ تقدم حق ذی روح بر غیر ذی روح.
- ۱۱۵ ۴-۱۰-۲-۳ قاعده لاحرج.
- ۱۱۷ ۴-۱۰-۲-۴ حق دفاع از نفس.
- ۱۲۱ ۴-۱۰-۲-۵ قاعده لاضرر.
- ۱۲۱ ۴-۱۰-۲-۶ قاعده اضطرار.
- ۱۲۲ ۴-۱۰-۲-۷ بناء عقلاء.
- ۱۲۲ ۴-۱۰-۳ خوف بر جان مادر وسیره عقلاء.
- ۱۲۲ ۴-۱۰-۴ تهدید سلامت مادر.
- ۱۲۳ ۴-۱۰-۴-۱ تراحم و اهم بودن سلامت مادر.
- ۱۲۳ ۴-۱۰-۴-۲ اضطرار.
- ۱۲۳ ۴-۱۰-۴-۳ قاعده رفع حرج.
- ۱۲۶ ۴-۱۰-۵-۱ سقط جنین پس از دمیده شدن روح.
- ۱۲۷ ۴-۱۰-۵-۱-۱ عدم جواز سقط جنین.
- ۱۲۸ ۴-۱۰-۶ دلایل جواز سقط جنین پس از ولوج روح (به منظور حفظ جان مادر).
- ۱۲۹ ۴-۱۰-۶-۱ قاعده اضطرار.
- ۱۳۱ ۴-۱۰-۶-۲ تراحم وقاعده تخییر.
- ۱۳۳ ۴-۱۰-۶-۳ وجوب حفظ نفس.
- ۱۳۵ ۴-۱۰-۶-۴ بنای عقلاء.
- ۱۳۵ ۴-۱۰-۷ جواز سقط جنین به جهت سلامت مادر بعد از ولوج روح.
- ۱۳۶ ۴-۱۰-۸ سقط جنین در بیماری ها و ناهنجاریهای جنین.
- ۱۳۶ ۴-۱۰-۸-۱ سقط جنین ناقص الخلقه پیش از دمیده شدن روح.
- ۱۳۹ ۴-۱۰-۸-۱-۱ جنین فاقد مغز و ولوج روح در آن.
- ۱۴۰ ۴-۱۰-۸-۱-۲ عدم حیات مستقر جنین و سقط آن.
- ۴-۱۰-۸-۲ سقط جنین ناقص الخلقه پس از دمیده شدن روح: در این مورد نیز جواز یا عدم جواز سقط
- ۱۴۳ مطرح می شود.

۱۴۴ سقط جنین به منظور پنهان نمودن ارتکاب اعمال خلاف
۱۴۵ سقط جنین ناشی از تجاوز به عنف
۱۴۷ دلایل جواز سقط در بارداری ناشی از زنا به عنف
۱۵۵ راهکارها در بارداری ناشی از زنا به عنف
۱۵۸ دیدگاه فقهی در سقط جنین حاصل از بارداری ناشی از تجاوز به عنف
۱۶۱ شبیه سازی درمانی و سقط جنین
۱۶۶ کاهش جنین در حاملگی چند قلوئی
۱۷۱ ابزار جلوگیری از بارداری و سقط جنین
۱۷۶ شهید بهشتی و نظریه عدم حرمت سقط جنین قبل از ولوج روح
۱۸۰ دیه جنین
۱۸۲ دیه جنین در سقط درمانی
۱۸۸ استفتائات
۲۱۱ سقط جنین در فتاوی علمای
۲۱۲ بررسی جرم سقط جنین در فتاوی مراجع گذشته
۲۱۴ جمع بندی فتاوی بعضی از مراجع حاضر
۲۱۷ فصل پنجم: نتیجه گیری
۲۱۸ ۱-۵ نتیجه گیری
۲۲۷ منابع و مأخذ
۲۲۸ منابع فارسی
۲۳۲ منابع عربی
۲۳۴ چکیده انگلیسی

فهرست جدول‌ها

صفحه	عنوان
۵۵	جدول ۲-۱- اندیکاسیون های سقط جنین در بیماریهای مادر.....
۵۶	جدول ۲-۲- اندیکاسیونهای سقط جنین در بیماریهای جنینی.....
۱۸۱	جدول ۴-۱- ديه سقط جنين.....
۱۸۲	جدول ۴-۲- فاصله زمانی مراحل رشد جنین از نظر روایات.....

چکیده

این رساله می‌کوشد تا حکم حرمت یا جواز سقط درمانی و مسائل پیرامون آنرا که وارد بحث سقط درمانی می‌شود از دیدگاه اسلام و فقه شیعی مورد بررسی قرار داده، همچنین به بررسی مسائل فقهی آن نیز پرداخته و حتی الامکان راهکارهای عملی در مواجهه با این موارد را ارائه دهد.

فصل اول: در این فصل ضرورت و اهداف بررسی این موضوع، تعریف واژگان تحقیق، تاریخچه‌ای از سقط جنین و سقط‌درمانی و نیز ابعاد و انواع سقط جنین، ارائه شده است.

فصل دوم: در این فصل سقط درمانی از نظر علمی و پزشکی مورد بحث قرار گرفته است. مراحل تشکیل و تکامل جنین از نظر پزشکی، بیماریهای مغایر با حیات مادر و بیماریهای مغایر با حیات جنین و اندیکاسیونهای سقط‌درمانی در این فصل مورد بررسی قرار گرفته است.

فصل سوم: در این فصل به بررسی مسئله حقوقی سقط درمانی، قانون سقط‌درمانی و بحث مجازات و دیه در سقط درمانی پرداخته شده است.

فصل چهارم: این فصل، مفصلترین فصل پایان‌نامه می‌باشد که به ادله حرمت سقط جنین، ادله جواز یا عدم جواز سقط‌درمانی و مسائل مرتبط به سقط درمانی، مانند شبیه‌سازی درمانی، کاهش جنین در حاملگی‌های چندقلویی و... پرداخته شده است و در آخر نیز استفتائاتی از مراجع عظام آورده شده است.

فصل پنجم: در این فصل رساله به نتیجه‌گیری، پیشنهادات و راهکارها در زمینه سقط جنین درمانی پرداخته شده است.

مقدمه

در طول تاریخ بشری، سقط جنین همواره مذموم و غیراخلاقی بوده است و بشر از زمانهای دور برای مرتکب این عمل مجازات تعیین نموده است. از نظر اسلام نیز این عمل حرام می باشد. اما آنچه در حال حاضر بیشتر در مورد سقط جنین مطرح است، بحث سقط درمانی و نظر اسلام درباره این پدیده نوین می باشد.

در بحث سقط درمانی دو مسئله عمده مورد بررسی قرار می گیرد، یکی آنجا که ادامه بارداری برای مادر خطرات جانی داشته و یا سلامتی وی را تهدید می کند و یکی دیگر از موارد عمده آن، آنجاست که جنین دارای ناهنجاری های مادرزادی بوده و ناهنجاری جنین مغایر با حیاتش می باشد، یعنی بیماری ادامه حیات را پس از تولد نوزاد سلب می نماید، این ناهنجاریها با پیشرفت علم پزشکی در درون رحم مادر و در همان مراحل اولیه جنین قابل تشخیص است.

در بحث سقط درمانی مسائل دیگری نیز مطرح می شود که از جمله بحث شبیه سازی درمانی که آن هم از مسائل مستحدثه است مطرح می شود و همچنین است بحث کاهش جنین در حاملگی های چندقلویی، صدمات روحی و تهدید سلامت روحی مادر و در حرج شدید واقع شدن وی در اثر تجاوز به عنف و جواز یا عدم جواز سقط در این موارد مورد بررسی قرار می گیرد.

به وضوح روشن است که مسائل فقهی و حقوقی مبتلا به سقط جنین، بسیار وسیع و دقیقند اما آنچه به نظر می رسد این است که شناخت فقهی و حقوقی مسائل بدون شناخت تخصصی آنها امکان پذیر نیست و تا زمانی که طب و فقه در کنار هم به طرح و حل و فصل مسائل نپردازند، چنین سؤالاتی همواره باقی خواهد ماند و جواب دقیقی به آنها داده نخواهد شد.

در این رساله سعی شده تا به دور از جبهه گیریهای متعصبانه و صرفاً از دیدگاه عملی به مسئله سقط درمانی پرداخته شده و دلایل جواز و عدم جواز آن از دیدگاه فقهی و حقوقی مورد بررسی قرار گیرد. روش کار در این رساله روش کتابخانه ای بوده و با مدد جستن از اصول فقه و قواعد فقهی و استنباط احکام این رساله جمع آوری و ثبت گردید.

فصل اول:

کلیات

۱-۱ بیان مسئله

در این رساله سعی شده تا بررسی فقهی و حقوقی مسئله سقط درمانی مورد بررسی دقیق و کارشناسی انجام گیرد و ادله جواز و عدم جواز سقط درمانی، همچنین احکام و مسائل فقهی آن مورد بررسی قرار گیرد و از آنجا که موضوع سقط درمانی یک مسئله پزشکی می باشد لازم آمد تا برای بررسی فقهی این مسئله به بررسی مسائل پزشکی سقط جنین درمانی، مراحل رشد و تکامل جنین از نظر پزشکی و بیماریهایی که در سقط جنین درمانی مورد نظر است پرداخته شود.

۲-۱ اهمیت تحقیق

هدف عمده این رساله آن است که نظر شرع مقدس اسلام و فقه شیعه را در رابطه با حرمت یا جواز سقط جنین درمانی جستجو کرده و به بررسی فقهی ادله جواز و عدم جواز سقط درمانی در حالت‌های مختلف بپردازد. همچنین مواردی مانند: کلونینگ (شبییه‌سازی) درمانی، کاهش جنین در حاملگی‌های چندقلویی و خطر سلامتی روحی مادر (مثلاً در بارداری ناشی از تجاوز به عنف) که در موضوع سقط‌درمانی وارد می‌شود را مورد بررسی قرار دهد.

همچنین بررسی مقایسه‌ای فقهی، پزشکی تکامل جنین و زمان و اثبات ولوج روح یکی دیگر از اهداف این رساله می‌باشد.

هدف دیگری که در این رساله دنبال می‌شود بررسی حقوقی و قانونی سقط‌درمانی، قوانینی که اجازه سقط درمانی را می‌دهند و اندیکاسیونهای مجاز سقط‌درمانی و همچنین پرداختن به بحث دیه جنین در موارد مجاز سقط درمانی از نظر قانونی می‌باشد.

۳-۱ ضرورت بحث

با توجه به آنچه در مقدمه ذکر شد، این بحث از آن جهت ضروری است که پیوند عمیق دانش پزشکی با فقه اسلامی و گسترش سریع تکنیکهای پیشرفته پزشکی ایجاب می‌کند تا حرمت یا جواز به کارگیری این تکنیکها مورد بحث و بررسی قرار گیرد.

به عنوان نمونه، افزایش روزافزون استفاده از وسایل تشخیص قبل از تولد، مثل سونوگرافی، جهت تشخیص زودرس نقائص جنینی و از طرفی طرح مسئله سقطدرمانی از سوی اطباء به عنوان راه‌حلی منطقی در رابطه با جنین ناقص‌الخلقه، ایجاب می‌کند تا مشروعیت این پدیده مورد سؤال واقع شده و این راه حل منطقی از سوی شارع نیز تأیید گردد.

بنابراین، سقطدرمانی فراتر از یک مسئله پزشکی بوده و پرداختن به جنبه های حقوقی و شرعی آن بسیار ضروری می‌باشند.

۴-۱ سؤال مورد تحقیق

عمده ترین سؤالی که در رابطه با این رساله مطرح است این است که آیا سقط جنین در صورت قطع به خطر جانی مادر جایز است یا خیر و اگر جایز است، این جواز قبل از ولوج روح است یا بعد از ولوج روح؟

و اینکه آیا این سقط در صورت احتمال و خوف خطر جانی مادر چگونه می‌باشد؟

آیا در صورت تهدید سلامتی مادر نیز سقط جنین جایز است؟

در مواردی که جنین ناقص‌الخلقه یا دارای ناهنجاریهای شدید کروموزومی می‌باشد چگونه است؟

آیا سقط جنین در این موارد جایز می‌باشد و اگر هست تا چه زمانی جایز است؟

در بحث سقط جنین درمانی مسائل دیگری نیز مطرح می‌شود که از جمله بحث سقط جنین در شبیه

سازی درمانی می‌باشد. آیا جایز است جنینی را که خارج رحم و در محیط آزمایشگاه ایجاد می‌کنند،